

Het kosterluik

oktober 2008

Heemkundevereniging van Sprang-Capelle e.o.

no. 6

Redactieadres: Wendelnesseweg 124, 5161 ZC Sprang-Capelle, tel. 0416-312210

Van de redactie

Na een vakantie teruggekeerd op onze thuisbasis begint het gewone leven weer. Wat zou 'het gewone leven' betekenen? Gelukkig is dat voor ieder mens verschillend. Voor leden van de heemkundevereniging betekende dat misschien een bezoek aan de Open Monumentendag of deelname aan de excursie naar Nijmegen. En een interessante lezing in het vooruitzicht op 20 oktober.

We kijken nog verder vooruit naar 24 november. Dat wordt een mooie avond over het Sprang-Capelse dialect. In het Kosterluik nr.3 van januari 2008 stond al: *'Op 24 november komt de heer Klaas de Groot ons wegwijs maken in ons eigen dialect. Er wordt van onze leden ook wat verwacht. Begint u alvast maar eens echte Sprang-Capelse woorden en gezegdes te verzamelen. Want het kan toch niet zo zijn dat iemand uit Gorinchem ons komt vertellen hoe ons dialect in elkaar steekt. Eigenlijk weten wij dat zelf veel beter.'*

Hier komen er een paar uit de oogst tot nu toe: deddelen, zaan, puut, moosgat en gunderwijd. En er komen er nog veel meer. Zijn dat echt Sprang-Capelse woorden of zit er een Brabants luchtje aan? Hoe spreek je ze uit en hoe schrijf je ze in het onvervalst Sprang-Capels?

Veel leesplezier toegewenst!

In gesprek met.... Sjaak de Bie

Sjaak de Bie, net vijftig, geboren in Sprang was ooit leerling op de school van meester Overweel. Al wel twintig jaar is hij lid van onze vereniging en zeg maar in alles breed geïnteresseerd. Bij vergaderingen en lezingen wil hij zo mogelijk wel aanwezig zijn, maar voor de activiteiten ontbreekt hem nu eenmaal de tijd.

Direct na de LTS begon hij als timmerman in de bouw. Samen met vele andere Sprang-Capellenaren heeft hij nog meegewerkt aan de bouw van de nu nog steeds unieke kubuswoningen in Rotterdam-Blaak. Praktijkervaring en veel avondstudie brachten hem de zo noodzakelijke kennis voor zijn huidige werk in de restauratiebouw. Als uitvoerder heeft hij nu aan de Zuidwal in Den Bosch de algehele leiding op de bouwplaats tijdens de restauratie en bij het tot stand komen van het Bastionder, een ondergrondse presentatieruimte in het Bastion Oranje. Daarin is een deel van de tweede middeleeuwse stadsomwalling opgenomen, samen met het bekende kanon 'Stuer Ghewalt'. Vanuit dit enorme vestingwerk met het gevonden rondel krijg je een prachtig uitzicht op het voormalige schootsveld naar 'de vijand' in Het Bossche Broek, de polder. De tentoonstellingsruimte die wordt ingericht zal veel informatie geven over de stad en natuurlijk ook over de Binnendieze. "Onze vereniging moet voor volgend jaar daar op zijn minst maar een halve excursiedag voor inplannen!". "En leid jij ons dan rond?". "Ho, ho, eerst het project maar eens klaren! Trouwens daar zijn anderen voor". "Zeg Sjaak, maar kennen de mensen in Sprang-Capelle jou eigenlijk wel?"

"Nou als ze mij niet kennen, dan toch in ieder geval wel mijn schoonvader! Dat was Wim van Best, de kapper die tientallen jaren zo ongeveer half Sprang-Capelle geknipt heeft. Zo ingenomen was hij met het 'Bruggeske' dat hij zelfs heel wat jaargangen heeft laten inbinden. En nog eens wat, de Capellenaren weten volgens mij helemaal niet wat er met hun afgebroken muziekkiosk is gebeurd. Nou, die heb ik hoogstpersoonlijk van de schroot weer opgebouwd en die staat nu bij een particulier aan de Meerdijk in Waalwijk".

"Je zegt net dat je samen met je vrouw al jaren, op Antarctica en Zuid-Amerika na, zo ongeveer de hele wereld hebt doorkruist, maar dan moeten jullie onderweg toch ook wel eens iets heel bijzonders hebben meegemaakt?" "Tuurlijk, in Kaapstad Zuid-Afrika staat daar bij het kasteel van Jan van Riebeeck ineens onze voorzitter Rien Visser met zijn vrouw voor onze neus. Zoiets geloof je toch niet!"

"Nu vlug, maak die foto, morgenochtend moet ik om zes uur al weer op de bouwplaats zijn".

Het 'lijk'

Op de foto ziet u een stuk landbouwgerei uit het niet al te verre verleden. Met dit werktuig werden de sloten geschouwd of wel de sloten schoongemaakt. Dit soort schop noemde men plaatselijk een 'lijk'. Als men er mee werkte was men aan het 'lijken'. Waar de naam vandaan komt weten we niet en of je het zo schrijft is ook niet zeker. Misschien kunt u ons daarbij helpen. Dit 'lijk' kregen we van Aart Timmermans. Hij had een boerderij in de Van der Duinstraat naast de oude lagere school. Met de ruilverkaveling is hij verhuisd naar de polder in de Ratteval in Waalwijk.

Na een aantal jaren moest hij daar weg omdat Haven 7 er moest komen en hij verkaste naar Den Bommel. Verleden jaar is hij gestopt met zijn bedrijf en woont nu in Waspik. Bij het opruimen van zijn spullen kwam onder meer dit 'lijk' te voorschijn. Hij heeft daar als jonge man zelf nog mee gewerkt. Dat was in de tijd dat er nog geen tractoren waren en alles werd gedaan met paarden. Aart kan zich nog herinneren dat opa tegen vader Roel zei -het regende de hele dag al- "Span het paard maar uit want het is geen weer en ga jij maar lijken." Hij ging er van uit, dat zijn zoon beter tegen het slechte weer bestand was dan zijn paard.

Het 'lijk' is gesmeed door smid Koos de Bruin die toen in de Raadhuisstraat woonde. Zijn zoon Jan de Bruin weet nog dat zijn vader dit soort dingen maakte en kan nog vertellen hoe vader Koos dat deed.

Excursie Woudrichem en Slot Loevestein 21 juni 2008

De ruim veertig belangstellenden gingen vanaf de parkeerplaats net even buiten de vestingstad Woudrichem meteen met hun gidsen op pad. Er stond immers deze middag nogal wat op het programma. Het elkaar voor de voeten lopen werd met de twee gevormde groepen mooi vermeden. De andere groep hebben we op deze warme junimiddag dan ook niet meer teruggezien. Ja toch, nog even, we passeerden elkaar op de zolder van Slot Loevestein. Leuk.

De wallen, de steegjes, de oude vissershuisjes waar de zalm op de zolders gedroogd werd, de kerk, de poorten van Woudrichem en natuurlijk Jan Klaassen, de trompetter van de Prins plaatsten ons terug in de tijd. De vele historische informatie, de waar gebeurde verhalen en de leuke anekdotes verteld door de stadsgidsen Jos Korthout en zijn collega waren onmisbaar en maakten ons bezoek aan Woerkom compleet.

Na een korte wandeling bracht de schipper van het voetveer, fietsveer mag natuurlijk ook, ons naar Slot Loevestein. Bij de nog gesloten poort stonden de nieuwe gidsen al weer te wachten voor de rondleiding. Ja, wat moet je daar nu van vertellen.

Loevestein, dat moet je zien. Beleven.

Ja toch, één naam: Hugo de Groot en zijn boekenkist.

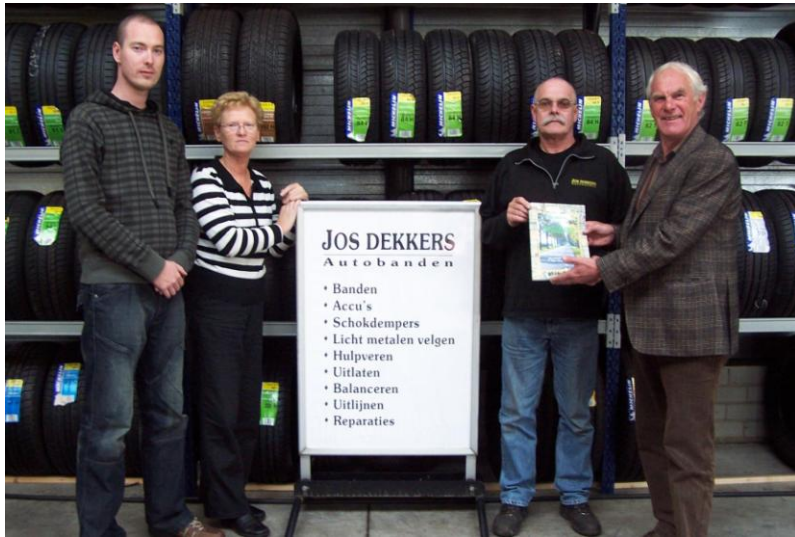
Wij waren echt moe, maar gelukkig de schipper en zijn pontje weer te zien. Heel wat comfortabeler dan Hugo werden wij overgezet.

Evaluatie excursie Woudrichem en Slot Loevestein

Elke activiteit of lezing wordt door het bestuur geëvalueerd. Uit deze evaluatie blijkt dat de excursie niet helemaal uitgekapt is zoals het ons voor ogen stond. Het programma was te vol en voor sommigen was het wel ver lopen naar Slot Loevestein. Koffie drinken in 'Het Teerhuis' was ook niet zo prettig. Kortom, wij hebben er van geleerd. Eén bezoek op een middag is voldoende, want op je gemak koffie drinken is ook een plezierige bezigheid.

Uitreiking 'Sprokkels uit de Capelsedreef' aan hoofdsponsor

Je ziet dat je zwager veel plezier heeft in het uitpluizen van de bewonersgeschiedenis van een stukje Capelle.

Je merkt dat vele bewoners enthousiast reageren omdat van hun geschiedenis een prachtig boek gemaakt wordt. Bovendien draag je de Sprang-Capelse gemeenschap een goed hart toe.

Dat alles deden **Elly, Jos en Joachim Dekkers** besluiten om het boek 'Sprokkels uit de Capelsedreef' flink te sponsoren.

De heemkundevereniging bedankt **Jos Dekkers Autobanden** dan ook hartelijk voor hun financiële hulp bij het uitbrengen van dit interessante boek.

Opening Open Monumentendag

Vrijdagavond 12 september was de officiële opening van de Open Monumentendag. Dat was voor onze vereniging ook een belangrijk moment. Piet Konings presenteerde daar aan een aandachtig publiek zijn boek 'Sprokkels uit de Capelsedreef'. Het boek paste naadloos bij het thema van de Open Monumentendag: **Speuren naar sporen**. Wie had er groter spuurwerk verricht dan Piet? Na de vele gesprekken was er een bijna compleet beeld ontstaan van de bewoners van de Capelsedreef. Het boek moet interessant zijn voor liefhebbers van cultuur en historie en zeker voor heemkundeliefhebbers. Het boek werd door de voorzitter van onze heemkundevereniging nu al een monument genoemd. Trots was hij dat onze vereniging het boek van Piet Konings uit mocht brengen.

Wethouder Heuverling was dan ook blij dat hij een 'open' exemplaar van dit boek mocht ontvangen bij de start van Open Monumentendag 2008.

Open Monumentendag 2008

Om twaalf uur stonden er al twee mensen te wachten op de eerste rondleiding langs 'Sporen' in het Slagenlandschap. Die hadden kennelijk veel zin in het spuurwerk. Want het weer zat niet erg mee. Tot zeker twee uur regende het flink. Maar die twee mensen hadden er echt zin in. Maar er kwamen er meer die dag.

45 bezoekers wandelden mee en nog eens 25 personen kwamen (alleen) een kijkje nemen bij het kasteeltje Zuidewijn.

Een kleine greep uit de sporen waarlangs de wandeling voerde.

Op de Merk was een grote kaart van het gebied neergezet. Daarop was duidelijk te zien waar de sporen vandaan kwamen. De Merk is de voortzetting van de Meerdijk en met wat fantasie hoor je waar die naam zijn oorsprong vindt. Langs de Merk liep de Sprangse Sloot tot dicht bij de Sprangse Hervormde kerk. Begrijpelijk dat de stenen voor de bouw van die kerk over deze 'sloot' werden aangevoerd.

Door al het vocht van boven en uit de grond was duidelijk waarom er een 'laarzenpad' door het slagenlandschap loopt. En waarvoor die vele sloten dienen. Het landschap in zijn geheel laat sporen van ontginning zien voor de 'aardolie' van de middeleeuwen: turf.

Het Zuiderafwateringskanaal moest tegelijkertijd met de Bergsche Maas en het Noorderafwateringskanaal de wateroverlast in de Langstraat oplossen. Maar dan laat je wel sporen achter. De laan van het kasteeltje Zuidewijn naar de wiel werd ruw door midden gesneden. Maar er rest nog een mooie laan die de wandelaar voerde naar 'De Steene Camer', de vroegere benaming van het huis, toen het echte kasteel nog bestond. Helaas is dat oorspronkelijke kasteel ten onder gegaan in de Sint Elisabethvloed.

Het kasteeltje mocht alleen aan de buitenkant bekeken worden. Sommige bezoekers waren daardoor teleurgesteld. Maar de teleurstelling werd snel vergeten toen men weer met de sjees naar het beginpunt gebracht werd. Aardig was dat een familielid van De Roy van Zuidewijn ook belangstelling toonde voor de uitleg van de gids aldaar.

**Excursie naar Nijmegen en omgeving
op zaterdag 20 september 2008**

Een dag uit met de heemkundevereniging stond er op de uitnodiging, altijd gezellig. Inderdaad het was niet alleen gezellig, maar ook leerzaam. We hadden ons er op verheugd. Met bijna de bus vol vertrokken we van de parkeerplaats bij Zidewinde. Bert was onze chauffeur. Een vakman.

Precies volgens schema vertrok de rondvaartboot (al weer) van de kade in Nijmegen voor een tocht van ruim een uur over de Waal. Op deze prachtige nazomerdag waren de panorama's van Nijmegen, de oudste stad van Nederland, op zijn mooist. De drukbevaren rivier met zijn historische Waalbrug, de vergezichten op de Ooypolder maakten de indrukken compleet. Daarna volgde nog een wandeling van ruim een uur door het oude centrum van de Karelstad, Noviomagus. In Lent stond de koffietafel klaar.

Bij aankomst in het Museumpark Orientalis, vroeger heette het 'De Heilige Landstichting', dreigde het fout te gaan en liepen we wat vertraging op. De gidsen waren er niet. Jammer van het tijdverlies, maar door de persoonlijke inzet van de heer Ben van Lavieren en door zijn zeer deskundig gidsen kwam het toch nog goed. Hij was, om in bijbelse termen te spreken wel 'de reddende engel'. Cultuur en religie stonden deze middag centraal.

Onze oudtestamentische voorstellingen kwamen voor velen(nu) echt tot leven in het joodse museumdorp Beth Juda met zijn de synagoge. In de karavaanserai trof ons de cultuur en de religie van de islam. We liepen door de souk, roken wierook en mirre, dronken kruidenthee en verbaasden ons over de prachtige, praktische kleding en sieraden van de oriëntaalse vrouw. De verwevenheid van de joodse, christelijke en islamitische godsdiensten met hun culturen werd duidelijk zichtbaar. Helaas bleef nog veel interessants, ook door het ontstane tijdverlies, in het museumpark onbelicht. Immers het tijdstip van vertrek lag vast.

Maar wat zaten we (daar) in **Geffen er effe neffe**. Na wel wat lang wachten op een drankje en het diner kwam het toch allemaal weer goed. Een uurtje later dan gepland waren we terug in Sprang-Capelle.

Moe maar voldaan.

Kijk regelmatig op de website van heemkundevereniging van Sprang-Capelle e.o.:
www.heemkundesprangcapelle.nl